POKROK
PUBLISHING CO.

vydává
POKROK ZÁPADU
a místní vydání
v Crete pro Saline okres, Neb., v Schuyler a Clarkson pro Colfax okres, Neb., ve Wilson, Kans., pro stát Kansas, v Cedar Rapid, Ia., pro stát Iowu, v St. Paul a Minneapolis, Minn., pro stát Minnesotu a v Tyndall, S. D., pro státy South a North Dakotu.

Předplatné:
Pro Spojené Státy $1.50. Pro Kanadu $2.00. Do Evropy $2.50 ročně.

Zásilky peněžní dějteť se pomocí peněžních poukázek (Money Orders), expressních poukázek (Express Money Orders), bankovních poukázek (Bank Draft), anebo v registrovaném dopise.

Oznamujete-li své přestěhování, udejte staron i novou adressu.

Dopisy z kruhů čtenářstva ochotně uveřejníme. Musí býti slušné, psané bez úmyslu někoho osobně poškoditi a podepsány pravým jménem, ať již má býti v redakci utajeno, anebo s dopisem uveřejněno.

45

Gen. Felix Diaz jest patrně toho náhledu, že revoluce v Mexiku působí Spojeným Státům velké vyražení — jinak sotva by měl kuráž žádati Strýčka Sama, aby mu pomohl rozvířiti ještě jednu revoluci.

•

Spojené Státy měly by hleděti býti za dobré se všemi bandity a hrdlořezy v Mexiku, neboť nikdo neví, kdy který z nich se stane vrchním velitelem povstalecké armády, nebo hlavou konstitucionální vlády.

•

Že dřívější president Taft chodí "na luně" do Bílého Domu, není konečně nic divného, neboť p. Taft není žádným úzkoprsým člověkem, ba jest to dokonalý americký gentleman — ale pochybujeme, že budou někdy chodit Taftovi k Rooseveltovům a Rooseveltovi k Taftovům, přes to, že si kdysi psávali "milý Wille" a "milý Theodore".

•

Jako přistěhovalci, nebudeme ovšem nikdy souhlasiti s obmezováním přistěhovalectva, ale když takové národnosti, jako jsou Irčané, Němci, Skandinavci, Skotové, Francouzové a jiní z tak zvaných žádoucích přistěhovalců, k vůli té předloze Burnettově se nerozčilují, nevidíme, proč my Češi měli bychom upadati ve "spravedlivé rozhořčení" s Italy a ruskými a polskými Židy — k vůli té zkoušce znalosti čtení, kterou ona osnova předpisuje.

•

Některé věci v nynějším "společenském pořádku" jsou opravdu těžko k vysvětlení a jednou z nich jest vztah mezi úrodou a spotřebou jablek. Pro drahotu tohoto chutného a zdravého ovoce jenom ty zámožnější rodiny mohou si ho dopřáti — a současně američtí sadaři se organisují, aby našli nové trhy a nový odbyt pro totéž ovoce, z toho důvodu, že prý americký trh nedostačuje pro jejich produkt!

•

Nyní teprve dozvídá se svět, že Spojené Státy málem dostaly se do války s Německem v r. 1898, poněvadž admirál Dewey se domníval, že kapela na jedné německé válečné lodi v zálivu manilském hrála španělskou hymnu, kdežto ona ve skutečnosti hrála hymnu americkou, a kdyby k té hrozné válce bylo bývalo došlo, jsme zvědavi, na koho historie by byla uvalila zodpovědnost za ni — zdali na ty německé muzikanty nebo na našeho admirála!

JOSEF SVATOPLUK MACHAR.

Dne 28. února bylo padesát roků J. S. Macharovi, nejostřejšímu péru v českém národě, a samo sebou, že této události celý národ vzpomněl — ovšem že s různými pocity na různých místech. Machara lidé zbožňují, ba mnohým stal se neomylným evangeliem a Machara lidé nenávidí, smrtelně nenávidí, avšak nikomu není Machar lhostejným.

Jako básník, jako genius, Machar trůní vysoko, nejenom v české literatuře, nýbrž v celém světě, ale není všude půda připravena pro takové Machary. Svět obyčejně žádá od básníků, aby jej bavili, nebo do měkka naladili, nebo rozteskníli, a z této třídy básníků Machar není. Jeho verše jsou verše palčivé trpkosti, drsné pravdy, verše nenávisti, verše vítězství neb trpce procítěného pokoření, a to v očích světa není pro básníka dobrý tón. V Americe zdvihaly se pěsti proti Walt Whitmanovi, a vedle Machara byl Whitman pěvcem sladkých písní. Machar dovede upřímně, zrovna divošsky milovati a stejně upřímně, stejně divošsky nenáviděti.

Jako básník jest Machar velikým geniem, o tom ani jeho nepřátelé nedovolí si pochybovati, ale na otázku: Jest Machar na pravé cestě jako prorok svého lidu, nebude již odpověď jednomyslnou. Machar jest zbožňovatelem antické civilisace, u něho křesťanství bylo neštěstím pro člověčenstvo, bylo "jedem z Judey", on vidí pouze "záři hellenského slunce", ale nevidí stínů, které vrhalo. Antická civilisace byla velkolepá, ale ona byla jako růže "American beauty", jichž pouze několik při vrcholu keře nádherně se rozvije a ty ostatní hynou v poupatech — vedle patriciů byl plebs, byli otroci. A civilisace antická byla by se shroutila, i kdyby křesťanství nebylo přišlo a kříž pouze konec uspíšil. Barbaři ze severu byli by přišli a obrátili v rumy slávu antického Říma. Dospěje-li civilisace nynější tam, kam dospěla civilisace tehdejší, přijdou též barbaři, přijdou třeba z Asie, zvyklí útrapám a svízelům a hrůzám bojiště a dlouhým pochodům a zničí ji.

Nelze říci, že by byl Machar založil novou školu básnickou, třeba že má dosti napodobitelů, ale jisto jest, že vychoval si hodně stoupenců, stejně vášnivých a stejně nesmířitelných, pokud se jedná o křesťanství a obzvlášť katolicism, jako jest on sám. Machar zasazuje silné, prudké rány a očekává stejnou odvetu. Jako postava v literatuře jest Machar zjevem neobyčejným, o tom, zdali jako prorok svého lidu ukazoval a naznačoval vždycky pravou cestu, rozhodne doba pozdější, až zmizí osoby a zůstane pouze hotová a ucelená práce.

ŠEDESÁTILETÉ JUBILEUM JEDNOTY Č. S. P. S.

Minulou středu bylo tomu šedesát roků, co v St. Louisu položen byl základ pro Jednotu Česko-Slovanských Podporujících Spolků, největší českou bratrskou organisaci v Americe. Sešlo se v onen den, 4. března 1854, 28 Čechů v Lafayette Hall a založili "Česko-Americkou Podporující Společnost", kteréžto jméno později změněno na ono, jež Jednota přítomně nese.

Toto letošní jubileum jest velmi významným, neboť jest málo podpůrných spolků, které ve zdraví a svěžesti dočkaly se takového vysokého věku. Jest dlouhá řada podpůrných jednot, amerických, a byly také některé české, jež za těch šedesát roků vznikly, působily pět, deset, patnáct let, a zašly nebo nuceny byly splynouti se spolky jinými, zbudovanými na základech zdravějších, asi na takových zdravých základech, jako byla zbudována Jednota Č. S. P. S.

Jednota Č. S. P. S. má dnes 25,437 členů, záložní fond obnáší $282,144.42, do 31. prosince 1913 bylo vyplaceno na úmrtních pojistkách skoro pět a půl milionu dollarů a nemocenských podpor přes million dollarů. Zde vidíme jednu stránku působnosti Jednoty — stránku lidumilnou a plnění důležitého hospodářského úkolu, neboť životní pojištění jest v dnešních poměrech nutností a toto životní pojištění Jednota poskytovala levně a spolehlivě, čímž mnoho jest řečeno.

A snad ještě více dalo by se říci pro kulturní význam Jednoty. Dnes máme mnoho spolků, mnoho Jednot, z nichž některé nikdy nemusily s nemocí vznikouti, a tu ovšem pozornost veřejnosti není tak soustředěna na Jednotu Č. S. P. S., jako kdysi bývala, a úkol, který ona sama kdysi konala, konán jest s vícero stran. Měly by býti vydány dějiny Č. S. P. S., neboť s činností této Jednoty stotožňuje se činnost našich nejpřednějších mužů. Po dlouhá léta orgánem Jednoty byla "Dennice Novověku", druhdy nesporně nejlepší česko-americký list, jehož každé číslo mívalo vysokou literární hodnotu a redaktorem prvního samostatného orgánu byl Václav Šnajdr. Dále mezi redaktory orgánu byli L. J. Palda, J. J. Král a nynějším redaktorem jest J. E. Vojan. Tato okolnost jistě měla vliv na vzrůst Jednoty, která ani neblahou roztržkou nebyla ochromena a zastavena.

Od redaktora bratrského orgánu měly by býti požadovány takové schopnosti, taková způsobilost a takové vzdělání, jaké každé vydavatelstvo mělo by požadovati, a kde panují normální poměry, také požaduje, od redaktora, jenž má zaujati u listu vůdčí postavení — jinak vydávání orgánu jest plýtváním penězi. Také ve správě Jednoty, třeba že nebylo to vždycky pravidlem, vystřídali se mnozí vynikající muži, pohlédneme-li na tu dlouhou minulost Jednoty a na střídání sídla hlavní úřadovny — muži, kteří ve veřejnosti něco vykonali a znamenali. Na neštěstí často v podpůrných spolcích derou se do popředí nully, které zapomínají, že něco znamenají jenom tehdy, když jest před nimi aspoň jednička, a kde takové poměry zavládnou, má to vždycky neblahé následky. To se často ukázalo v minulosti a ukáže se v budoucnosti.

Nekoná-li český podpůrný spolek též poslání kulturní a osvětové, ztrácí mnoho na svém významu a do velké míry příčinu k existenci, neboť v Americe nic není tak snadno a výhodně ke koupení a nic se tak zrovna nevnucuje, jako životní pojištění. A kulturní a osvětové poslání může Jednota konati jenom tehdy, když má v čele vzdělané muže, po případě ženy, schopné a způsobilé pro takové úkoly.

V tomto směru Jednota Č. S. P. S. měla celkem štěstí a to jest jednou z příčin, proč tak hluboko kořeny zapustila a rozvětvila se, proč vždycky zaujímala vůdčí místo v našem národním životě a proč dnes, po šedesáti letech, neupadá, nýbrž stále mohutní a roste.

ROK WILSONOVY ADMINISTRACE.

Minulou středu demokratická národní administrace dosloužila čtvrtinu lhůty, pro niž byla povolána, aby řídila osudy národa. Woodrow Wilson nastoupil 4. března 1912, šestnáct roků po Groveru Clevelandovi, svém posledním demokratickém předchůdci.

Máme-li na zřeteli pouze osobnost presidentovu, všecky ty pochybnosti, jež byly pronášeny o jeho schopnosti a způsobiloti pro nejvyšší výkonný úřad v zemi, zmizely a rozplynuly se jako loňský sníh. Jeho dva předchůdci, Roosevelt a Taft, měli mnohem větší a bohatší zkušenosti v úřadech; od dosažení plnoletí byli vlastně neustále ve veřejné službě a postupovali od stupně k stupni, kdežto z professora Wilsona stal se guvernér státu New Jersey a hned potom president Spojených Států. Nicméně však professor Wilson svým dvěma předchůdcům mohl by dávati v mnohém směru lekce.

Pan Roosevelt, když nastoupil po McKinleym, převzal jaksi jeho dědictví a snažil se kráčeti v jeho šlépějích, ale jakmile ujal se úřadu ve svém vlastním jménu, začal máchati svým pověstným "velkým klackem". Tento prostředek mravního nátlaku minul byl hlavně pro kongres, ale kongres byl pomýlivě na válečné stezce, a z té příčiny, když Rooseveltova administrace se podrobil bedlivé, poctivé kritice, nebylo za ní mnoho vykonáno.

Pan Taft liší se od p. Roosevelta, jak jenom dva lidé mohou se lišiti, než ani jemu se nepodařilo docíliti žádoucí součinnosti mezi Bílým Domem a Kapitolem. Kongres často šel na strajk a nebylo to nijak příkladným zjevem, že na republikánského presidenta bylo útočeno a jeho vlastní strany.

Co se nepodařilo Rooseveltovi a Taftfovi, podařilo se professoru Wilsonovi — mezi Bílým Domem a Kapitolem panuje dokonalý soulad, a divnou náhodou kongres vždycky udělá, co si president přeje. Víme, že čeká administraci Wilsonovu těžký boj, o odvolání toho odstavce zákona vztahujícího se na operování Panamského průplavu, dle něhož americké lodi zaměstnávající se pobřežním obchodem měly se těšiti volnému průchodu, bez placení mýtného, avšak tento boj spadá již do druhého roku Wilsonovy administrace, kdežto my máme na zřeteli jeho rok první, který zakončen byl minulou středu.

Každý musí doznati presidentu Wilsonovi, že se snažil, aby strana dostála všem závazkům a slibům baltimorské platformy. Tato hospodářská politika, pokud celního tarifu se týče, může býti pochybenou, může snad zemi poškoditi, avšak čas k účtování v této věci nadejde ve volbách kongresnických a v příštích volbách presidentských. Dnes pouze jisto jest, že strana vzala na sebe plnou zodpovědnost a ponese za ni následky — není takové situace jako za administrace Clevelandovy, kdy demokratický kongres přijal celní zákon a demokratický president odepřel jej podepsati a prohlásil za "proradnost". Přítomný celní zákon jest zrovna takovým, jakým přála si jej míti demokratická administrace a demokratický kongres. O těchto věcech mohou se náhledy různiti a zkušenost ukáže, do jaké míry prospěšny budou zásady, jež strana nalezající se přítomně u vesla vlády representuje, ale Woodrow Wilson, jako nejvyšší úřadník naší republiky, svojí pevností a svědomitým konáním povinností, získal si úctu a důvěru národa — i tím, že ustřihl několik starých copů a že zavedl některé novoty. Nejdůležitější vymožeností nynější administrace, vedle celního zákona, jest zákon na opravu bankovnictví a odborníci shodují se v tom, že i když nesplní očekávání v něj kladená, přece jenom bude lepší, nežli přítomný systém, za něhož peněžní tíseň dá se snadno přivoditi, jak příčinami přirozenými, tak uměle.

S jistých stran jest na presidenta útočeno pro jeho mexickou politiku, avšak v této věci nejméně kritiky si zasluhuje. My dobře rozumíme postavení amerických investorů v Mexiku, my s nimi dokonce "sympathisujeme" v tom, že sta millionů dollarů leží tam dnes ladem, ale to všecko ještě není dostatečnou příčinou pro naše zakročení v Mexiku. Na takové věci ti američtí investoři měli by pohlížeti filosoficky, asi jako náš státní senátor Frank Currie, jenž také hodně peněz v Mexiku investoval, a onehdy pravil:

"Já vím, že moje investmenty tam dole byly sázkou. Vsadil jsem na vysokou číslici, věda, že vyhraju-li, vyhraju hodně, a ztratím-li, že ztratím všecko. Zdá se, že jsem prohrál, ačkoli věci ještě se mohou obrátiti v dobré. Ale já nežádám Strýce Sama, aby tam dolů poslal lidi bojovati a umírati, aby mně zachránili dollary, co jsem investoval. Všecko, co tam mám, nemá hodnotu jednoho amerického hocha. Má-li býti nějaké bojování v Mexiku na záchranu amerických investmentů, já jsem pro to, aby se to ponechalo investorům. A já sám tomu bojování mnoho neudělám."

Tak na to musí pohlížeti také ostatní američtí investoři — víme, že bude jim to nemilé a nepříjemné, neboť u některých lidí mají peníze větší hodnotu, nežli krev, zvláště když jest to cizí krev — avšak president Wilson činí dobře, když se nenechá zmásti a ukvapiti jejich křikem o "urážkách", jakých opětovně se dostává "hvězdnatě vlajce", jak se strany Huertovy, tak i se strany konstitucionalistů.

Ono jest sice pravdou, že takový mocný národ, jako jsou Spojené Státy, neměl by si nechat líbiti urážky, ale ještě větší pravdou jest, že takoví vrazi a alkoholikové, jako jest Huerta a takoví zloději, banditové a hrdlořezové, jako jest Villa a Carranza, nemohou Spojené Státy uraziti. Zakročení v Mexiku bylo by oprávněno jedině tehdy, kdyby naprosto nebylo vyhnutí — a kdyby stávala vyhlídka, že zjednán by byl v té nešťastné zemi klid a pokoj a zaveden pořádek. V jednání s Mexikem osvědčila administrace Wilsonova velkou trpělivost, ale myslíme, že veliká většina amerického národa nepřeje si žádných ukvapených kroků, jež by měly za následek záhubu tisíců a snad desettisíců amerických životů a vyplýtvání do set millionů dollarů národního bohatství.

PLEMENNÉ NÁSLEDKY PŘISTĚHOVALECTVÍ.

I.

Pod tímto ohlavením, "Racial consequences of immigration", Edward Allsworth Ross, professor sociologie na universitě wisconsinské a před tím professor na státní universitě nebrasské, uveřejňuje v únorovém čísle měsíčního sborníku "Century" pozoruhodný, vlastně sensační článek. Redakce dobře to chápe, a tudíž v čelo vytiskla následující poznámku: "Tento článek upřímně a neohroženě vyličuje žalostné následky pro americký lid, jak professor Ross je vidí, které musí následovati, setrváme-li na našem stanovisku otevřených dveří vůči "pod-obyčejným" millionům těch nejméně žádoucích národností, jež v posledních letech valí se do naší země. On vážně potírá argumenty proti obmezovacím zákonům, jež byly uváděny zájmy, které si přejí, aby tato země byla obrácena v tavící pec pro zaostalé a vyvržené země."

Po takové poznámce čtenář se má, nač těšit, a jeho očekávání není nijak zklamáno.

O tomto článku četli jsme mnoho v chicagských českých časopisech, kde navrhována rázná odveta, dokonce svolání nějaké veliké indignační schůze, poněvadž prý autor zejména Čechy hanobí, ale zatím v celém tom článku není o Češích nejmenší zmínky. Jinak můžeme z toho na sebe potahovati, co za dobré uznáme, neboť prof. Ross mezi ty nejméně žádoucí přistěhovalce řadí Slovany a Čechové jsou ovšem členy velké slovanské rodiny.

Upřímným prof. Ross jest, to mu nikdo neupře, až do brutálnosti upřímným, a jeho prorocké oko vidí naprosté vyhynutí amerického typu, nebude-li něco radikálního učiněno na obmezení přistěhovalectva. "V Atlantě," praví, "dosud sedm z osmi bílých lidí měli americké rodiče; v Nashville a Richmondu, čtyři z pěti; v Kansas City, dva ze tří; v Los Angeles, jeden ze dvou; avšak v Detroitu, Clevelandu a Patersonu pouze jeden člověk z pěti měl americké rodiče; v Chicagu a v New Yorku, jeden ze šesti; v Milwaukee, jeden ze sedmi a ve Fall River, jeden z devíti."

Kritika těch méně žádoucích přistěhovalců není nijak míněna všeobecně, prof. Ross nevyhlašuje celé národnosti za "pod-obyčejné," neboť hned na počátku článku praví, že v těch "šesti neb sedmi stech tisících cizinců, kteří každoročně přijíždějí mezi nás, najde se ovšem každý talent a každá krása. Z mezipalubí přicházejí osoby tak pěkné a ušlechtilé, jako kterékoli, jež kdy chodily po americké půdě. Každá nepříznivá charakteristika přistěhovaleckého proudu míní tudíž jenom, že typ jest poměrně častým, nikoli že je všeobecným. V tomto smyslu jest pouze správno říci, že krev, jež nyní mísí se s krví našeho lidu, jest "pod-obyčejnou".

Líčení těch "pod-obyčejných" lidí není nijak lichotivým. Ne že by byli zlí, ale "zřejmě patří do kožil, do proutěných chýší při závěrku velikého ledového věku. Tito velům podobní muži jsou potomky těch, kdož vždycky zůstávali pozadu." O inferioritě typu svědčí prý nízká čela, nedostatečně vyvinuté lebky, vysedlé líční kosti, vůbec v každém obličeji jest něco na závadu a u žen není krásy, kromě v dívčím věku. Za tento proud přistěhovalectví svaluje prof. Ross zodpovědnost na naše kapitány průmyslu, stejně jako koloniální plantážníci, se svojí hrabivostí a lakotou byli zodpovědni za dovážení černochů. Oni chtěli pouze lacinou práci a zapomněli, že ti lidé se budou množiti a že povstane "jeden z těch nerozřešitelných problemů přítomného dne".

Tito přistěhovalci nynější, kteří jsou prý daleko za těmi dřívějšími, ohrožují nejenom náš hospodářský system, ale "jest nemyslitelno, že tolik osob s křivými obličeji, hrubými ústy, špatnými nosy, těžkými čelistmi a nízkými čely může smísiti své potomstvo s naším, aniž osobní krása stala by se ještě řídčí mezi námi, než nyní jest." To jest ovšem na povážení. O Slovanech praví, že jsou sice dosti pěkně vyvinuti, ale za to Řekové, Syřané, Portugalci, Židé a Italové jsou postavy podprůměrné a mimo to nemají žádných pevně založených mravních pojmů. Nejlepším toho dokladem prý jest, jak vzájemně mezi sebou se šidí a vydírají.

O Slovanech prof. Ross cituje poznámku jednoho lékaře, která jest pro ně velmi málo lichotivou, a sice: "Slované jsou immunní proti jistému druhu špíny. Oni vydrží, co by zabilo bílého člověka." Dále praví: "Ženy nemají horečky šestinedělek, jako naše ženy by měly za jejich podmínek. Muži přestupují každý zdravotní zákon, nicméně předrží všecko. Slované přicházejí z té části světa, v které nikdy více nežli třetina dětí nevyrůstá. V každé generaci špína, nevědomost, pověrčivost a nedostatek lékařské péče vymítily všecky kromě těch nejsilnějších. Mezi Američany dvě třetiny dětí vyrůstají, což znamená, že my udržíme na živu mnohé z těch jemnějších, které byly by zahynuly ve slovanském světě." Zároveň prý jest to velkým klamem, jako by náš vlastní lid mohl býti omlazen tímto selským lidem, neboť prý onen typ brzy se degeneruje. "Zdali náš lid seslábl," praví prof. Ross, "žádný převod selské krve nepostaví jej opět na nohy; neboť jejich krev také brzy řídne."

V příštím čísle dokončíme přehled tohoto článku prof. Rosse, který takový rozruch vzbudil.

ČESKÁ AMERIKA PŘED TŘI ČETI LÉTY.

Pokrok Západu oznámil, že vydavatel chicagské "Svornosti" zamýšlí založiti v New Yorku nový denní list, ale zůstalo asi jenom při tom zamýšlení.

• • •

New-yorský "Staats Zeitung" otiskl celou řeč Dr. Edwarda Grégra proslovenou na říšské radě.

• • •

V "Drobnostech" napsal Pokrok Západu: "Mezi některými našimi časopisy zdá se panovati nemístní řevnivost, která jde i tak daleko, že dobré podniky jedním navržené nedochází odporučení jiných. Tak stěžoval si nám onehdy red. Slovana Am., že nedostalo se jeho návrhu na zřízení vyššího učiliště dost horlivé podpory a jen následkem toho prý se podnik nezdařil (ač snad v Iowa City jest citelnou potřebou). Minulý týden si stěžuje Dennice do Svornosti, že nepodporovala její návrh na sbírání příspěvků pro Matici Školskou. Svornost opět stěžuje si do Dennice, že nepodporuje její návrh na výpravu dívadelní lodě. O sbírce pro spolek Komenský ve Vídni, na podporu školy české učiníly zmínku a pořádají sbírky pouze Pokrok Západu a Slavie. O zamýšleném vydávání časopisu pro dítky, redakci p. Jurky, ač prospěšnost takového uznati musí každý, aniž časopis ten bude kterému jinému konkurentem, nezmínil se, jak dalece víme, žádný z ostatních časopisů, mimo Pokroku Západu. A pak se diví mne, že mezi naším lidem nepanuje vzorná svornost, když mezi učiteli jeho panuje taková řevnivost a dobré návrhy se, když ne přímo ubíjí, tedy aspoň umlčují, proto jen, že z té neb oné strany nevyšly! Jestli máme zdárně pokračovat, jest nevyhnutelno, abychom aspoň ve věcech dobrých, v kterých snášelivost naše se nerušní, šli ruku v ruce.